

UVOD

Špedicija se pojavljuje s pojavom međunarodne razmjene robe. Tadašnji trgovci imali su mnoštvo problema, od kojih su najteži bili stalne pljačke na dugim putovanjima po Evropi i Aziji, pa su bili primorani da se udružuju u prevoz robe u karavanima sa oružanom pratnjom. Špediter se pojavljuje u ulozi organizatora transporta i obezbjeđenja robe u karavanima što se smatra pretečom današnjih špeditera.

Nastanak špeditorske djelatnosti veže se za XIII vijek i prosperitet Mletačke republike i Venecije. Riječ špediter, odnosno špedicija je latinskog porijekla i nastaje od riječi *expedire*, što znači odriješi, urediti, dok se u praktičnoj primjeni prevodi kao odaslati, otpremiti.

Špediter je posrednik između robe i prevoznika, tj. kao organizator otpreme robe sa mjesta proizvodnje na mjesto potrošnje. Osim pojma špediter, u špeditorskoj djelatnosti često se sreću pojmovi međušpediter i podšpediter. Međušpediter je špediter na koga glavni špediter prenosi djelimično obavljanje špeditorskog posla. Dešava se da špediter ne može obaviti sve zadatke u transportu pa koristi usluge drugih špeditera (međušpeditera), najčešće u inostranstvu. To su poslovi otpreme, dopreme, prevoza robe na određenim relacijama i tako dalje. Podšpediter je špediter na koga glavni špediter prenosi u cjelini obavljanje špeditorskog posla.

Špedicije se mogu podijeliti na više načina:

- Prema teritorijalnom djelokrugu rada (unutrašnja i međunarodna špedicija),
- Prema osnovnom obilježju poslovanja (lučke, kontinentalne i granične špedicije),
- Prema obimu poslovanja (velika, srednja i mala špeditorska preduzeća),
- Prema najčešće korišćenom prevoznom sredstvu (pomorska, željeznička, kamionska i vazдушna špedicija),
- Prema vrsti prevoza (brzovozna, ekspresna, kolska, denčana, zbirna, masovna i čarterska),
- Prema prevoznom putu (špedicija za sjevernu Evropu, Bliski istok i tako dalje).

Ekonomski zadatak špedicije je da pronađe i osigura najbolje ekonomske uslove za otpremu i dopremu robe kako bi i otprema i doprema bile obavljenje na najekonomičniji način. Preduzimanjem pravnih poslova oko organizovanja otpreme i dopreme samo se upotpunjuje ekonomska funkcija špedicije.